

Hart voor Brabant

Gezondheid telt!

Jaarrekening 2015

GGD Hart voor Brabant

Inhoud

Inleiding	2
2. Balans	4
3. Overzicht van baten en lasten	6
4. Toelichting	7
4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	7
4.2 Toelichting op de balans	9
4.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....	20
5. SiSa-bijlage	28
6. Resultaatbestemming	29

Inleiding

Voor u ligt de jaarrekening 2015 van de GGD Hart voor Brabant. Hiermee leggen we verantwoording af aan het algemeen bestuur van de GGD over de financiën. De exploitatie van de GGD sluit af met een resultaat van € 2.307.971.

Het algemeen bestuur van de GGD stelt de jaarrekening vast, als onderdeel van de jaarstukken 2015.

's-Hertogenbosch, 14 april 2016,
het dagelijks bestuur van de GGD Hart voor Brabant,

C.J.M.A. van Esch,
secretaris

W.A.G. Hillenaar,
voorzitter

Vastgesteld door het algemeen bestuur van de GGD Hart voor Brabant
in zijn vergadering van 14 juli 2016

C.J.M.A. van Esch,
secretaris

W.A.G. Hillenaar,
voorzitter

1. Samenstelling bestuur

Samenstelling algemeen bestuur op 31 december 2015

<i>Gemeente</i>	<i>Naam bestuurslid</i>
Bernheze	J. Glastra van Loon
Boekel	H. Willems
Boxmeer	W. Hendriks-van Haren
Boxtel	M. Lestrade
Cuijk	W. Hillenaar
Dongen	P. Panis
Gilze en Rijen	A. van der Veen
Goirle	M. Immink
Grave	A. Henisch
Haaren	J. van den Brand
s-Hertogenbosch	P. Kagie
Heusden	M. Mulder
Hilvarenbeek	B. Roks
Landerd	P. H. Jonkergouw
Loon op Zand	W. Ligtenberg
Mill en Sint Hubert	E. van Daal
Oisterwijk	P. Smit
Oss	R. Peters
Schijndel	E. Witlox
Sint Anthonis	R. Aben-Bellemakers
Sint-Michielsgestel	A. van den Dungen
Sint-Oedenrode	J. Hendriks-van Kemenade
Tilburg	H. Kokke en M. Hendrickx
Uden	T. Vonk
Veghel	R. van Rinsum
Vught	S. Heijboer
Waalwijk	H. Brekelmans

Samenstelling dagelijks bestuur op 31 december 2015

W. Hillenaar, voorzitter;
R. van Rinsum;
P. Kagie;
M. Hendrickx;
R. Peters;
J. van den Brand;
M. Immink-Hoppenbrouwers.

Directie in 2015

- K. van Esch, voorzitter van de directie;
- A. van der Zijden, directeur.

2. Balans

Activa	31-12-2015	31-12-2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa	7.692	8.082
Investerings met een economisch nut	7.692	8.082
Financiële vaste activa	2.364	2.475
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.364	2.475
Totaal vaste activa	10.056	10.557
Vlottende activa		
Vorraden	50	46
Gereed product en handelsgoederen	50	46
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.262	6.326
Vorderingen op openbare lichamen	1.487	792
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	8.686	5.059
Overige vorderingen	89	475
Liquide middelen	1.029	230
- Kassaldi	10	13
- Banksaldi	1.019	218
Overlopende activa	1.306	2.139
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	1.306	2.139
Totaal vlottende activa	12.647	8.741
Totaal generaal	22.703	19.298

bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2015	31-12-2014
Vaste passiva		
Eigen vermogen	12.237	9.849
- Algemene reserve	3.199	2.786
- Bestemmingsreserves	6.730	6.919
- Gerealiseerde resultaat	2.308	144
Voorzieningen	1.814	1.530
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.095	939
- Egalisatievoorzieningen	719	591
Totaal vaste passiva	14.051	11.379
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.128	1.745
- Banksaldi	1.181	151
- Overige schulden	1.947	1.594
Overlopende passiva	5.524	6.174
Verplichtingen tijdens het begrotingsjaar die in een volgend jaar tot betaling komen, behalve jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	5.365	5.669
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	159	505
Totaal vlottende passiva	8.652	7.919
Totaal generaal	22.703	19.298

bedragen x € 1.000

3. Overzicht van baten en lasten

Omschrijving	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar ná wijziging			Realisatie begrotingsjaar			Realisatie vorig begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma Publieke Gezondheid	47.993	48.254	-261	47.920	48.181	-261	56.363	53.975	2.388	48.960	49.089	-129
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	47.993	48.254	-261	47.920	48.181	-261	56.363	53.975	2.388	48.960	49.089	-129
Toevoeging/onttrekking aan reserves:												
Programma Publieke gezondheid	261	0	261	261	0	261	474	554	-80	1.158	885	274
Subtotaal mutaties reserves	261	0	261	261	0	261	474	554	-80	1.158	885	274
Gerealiseerd resultaat	48.254	48.254	0	48.181	48.181	0	56.837	54.529	2.308	50.118	49.974	144

bedragen x € 1.000

We constateerden, samen met de (nieuwe) accountant, dat we de samenwerkingsverbanden Hét Servicecentrum (HSC) en de GHOR Brabant-Noord moeten opnemen in de begroting- en jaarcijfers van de GGD Hart voor Brabant. Dit gebeurde niet in de begroting 2015, maar we verantwoorden ze nu wel in deze jaarrekening, conform het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* (hierna: BBV). Deze louter technische oorzaken leiden tot verschillen tussen realisatie en begroting 2015. Een specificatie en analyse van de baten en lasten staat in paragraaf 3.3.

4. Toelichting

4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

We maakten de jaarrekening op basis van de voorschriften van het BBV.

Algemene grondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, nemen we de activa en passiva op tegen nominale waarden.

De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten nemen we slechts op voor zover ze realiseerden op de balansdatum. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, nemen we in acht als ze voor het opmaken van de jaarrekening bekend werden.

Personeelslasten rekenen we in principe toe aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit aan jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, rekenen we sommige personele lasten echter toe aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; bijvoorbeeld bij componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume treffen we geen voorziening of nemen we op andere wijze een verplichting op. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming: vier jaar. Bij (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) moeten we wel een verplichting opnemen.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

Activa waarderen we tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Investeringsbijdragen van derden schrijven we af op het saldo van de betreffende investering. Slijtende investeringen krijgen vanaf het moment van ingebruikneming een lineaire afschrijving in de verwachte gebruiksduur, waarbij we rekening houden met een eventuele restwaarde.

De afschrijvingstermijnen in jaren:

- grond en terreinen	geen
- bedrijfsgebouwen	50
- inbouw en semipermanente opstal	20
- verbouwingen en bedrijfsgebouwen	10
- bedrijfsauto's	5

- medische inventaris	10
- telefonie en communicatie	5
- inventaris	10
- technische installaties in bedrijfsgebouwen	10
- automatiseringsapparatuur	3
- kantoorautomatisering en netwerkkapparatuur	3
- applicatieprogrammatuur	4

Financiële vaste activa

Waardering van de onder financiële vaste activa opgenomen beleggingen, bestemd om de uitoefening van de werkzaamheid van de onderneming duurzaam te dienen, vindt plaats tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. Afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

Vlottende activa

Vorraden

We waarderen producten en goederen tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als die lager is. Dat gebeurt vooral als voorraden incourant worden.

Vorderingen en overlopende activa

We waarderen de vorderingen tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid brachten we een voorziening in mindering, die we bepalen op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa nemen we op tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen waarderen we op het nominale bedrag van de verplichting of het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen, waarin we rekening houden met de kwaliteitseisen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die in het jaarverslag vindt u het beleid hiervoor.

Vlottende passiva

We waarderen de vlottende passiva tegen de nominale waarde.

4.2 Toelichting op de balans

(alle bedragen x € 1.000)

Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 31-12-2014
Overige investeringen met een economisch nut	7.692	8.082
Totaal	7.692	8.082

De overige investeringen met een economisch nut zijn als volgt onder te verdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 31-12-2014
Gronden en terreinen	669	669
Bedrijfsgebouwen	4.003	4.192
Inventarissen	763	723
Automatiseringsapparatuur	902	1.220
Bedrijfsauto's	64	115
Medische inventaris	887	999
Overige materiële vaste activa	404	164
Totaal	7.692	8.082

In het overzicht hieronder staat het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut:

	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden en terreinen	669	0	0	0	0	0	669
Bedrijfsgebouwen	4.192	60	0	249	0	0	4.003
Inventarissen	723	228	0	188	0	0	763
Automatiserings-apparatuur	1.220	388	0	706	0	0	902
Bedrijfsauto's	115	0	0	51	0	0	64
Medische inventaris	999	37	5	144	0	0	887
Overige materiële vaste activa	164	321	0	81	0	0	404
Totaal	8.082	1.034	5	1.419	0	0	7.692

Onder bijdragen van derden nemen we de bijdragen met een directe relatie met de investering. Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

De GGD kent alleen materiële vaste activa met economisch nut. Ze hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in dit overzicht:

	Werkelijk besteed in 2015
Nieuwe telefooncentrale	321
Verbouwingen consultatiebureaus	60
Meubilair consultatiebureaus	229
Medische inventaris	37
Automatisering software/hardware	153
Totaal	800

Meubilair en verbouwingen consultatiebureaus

De investeringen betreffen meubilair en verbouwingen voor/van de consultatiebureaus, maar die voerden we niet helemaal volgens de planning uit omdat de uitvoering van het huisvestingsplan vertraging opliep. De oorzaak was vooral dat er op diverse locaties verbouwingen waren.

We verwachten dat we alle aanpassingen in 2020 hebben gerealiseerd. Op basis van gewijzigde inzichten actualiseren we in iedere begroting het investeringskrediet.

Medische inventaris

In 2015 bleken er geen (vervangings)investeringen nodig voor de mobiele röntgenunits. Dit krediet wenden we in 2016 aan voor groot onderhoud aan deze units. We stelden de geplande investeringen in koelkasten voor vaccins uit om dezelfde redenen als bij het meubilair van de consultatiebureaus.

Automatisering en soft- en hardware

De investeringen in soft- en hardware bleven fors achter bij de begroting. De oorzaak is capaciteitsgebrek en meer voorbereidingstijd vóór de aanschaf en invoering. Dit in samenhang met:

- marktontwikkelingen (privacybescherming);
- lange doorlooptijd voor interne afstemming (datawarehouse, vernieuwing website);
- vertragingen in landelijke aanbestedingsprojecten waarin we deelnemen (reizigerszorg, soa);
- onduidelijk toekomstbeeld over benodigde hardware bij nieuwe softwaretoepassingen.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2015 staat in dit overzicht:

	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen/af- lossingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	2.475	0	0	111	0	2.364
Totaal	2.475	0	0	111	0	2.364

De opbrengst van € 3,4 miljoen van het vroegere GGD-gebouw aan de Sint Teunislaan in 's-Hertogenbosch is belegd in een garantieproduct. Deze belegging levert jaarlijks een bijdrage van € 200.000 aan de huisvestingslasten. Een minimale waarde van de ingelegde som van € 2,13 miljoen is gegarandeerd aan het eind van de 15 jarige looptijd (2018). De marktwaarde per 31 december 2015 bedraagt € 2,5 miljoen en is daarmee hoger dan de boekwaarde van € 2,4 miljoen.

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden zijn uit te splitsen naar:

	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 31-12-2014
Gereed product en handelsgoederen	50	46
Totaal	50	46

Dit betreft hoofdzakelijk de voorraden reizigersvaccins en reizigersproducten.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De specificatie van in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder is:

	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening oninbaar- heid	Balans- waarde 31-12-2015	Balans- waarde 31-12-2014
Vorderingen op openbare lichamen	1.487	0	1.487	792
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd < 1 jaar	8.686	0	8.686	5.059
Overige vorderingen	100	11	89	475
Totaal	10.273	11	10.262	6.326

De vorderingen op openbare lichamen betreffen het aandeel in het debiteurensaldo bij rijk, provincie en gemeenten. Het debiteurensaldo op niet openbare lichamen staat onder *Overige vorderingen*.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd <1 jaar

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	148	150	157	152
Drempelbedrag	361	361	361	361
Ruimte onder drempelbedrag	213	211	204	209
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Kassaldi	10	12
Banksaldi	1.019	218
Totaal	1.029	230

Onder de liquide middelen zijn geen deposito's begrepen en ze zijn dus direct opneembaar.

Overlopende activa

	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 31-12-2014
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.306	2.139
Totaal	1.306	2.139

De boekwaarde per 31-12-2015 wordt vooral bepaald door de vooruitbetaalde bedragen voor huren (€ 125.000), softwarelicenties 2016 (€ 500.000), opleidings- en mobiliteitskosten (€125.000) en overige (€ 116.000). Het restant (€ 440.000) betreft nog te ontvangen bedragen voor afrekeningen van uitgevoerde activiteiten 2015, waaronder de inzet voor het rijksvaccinatieprogramma, voor publieke gezondheid asielzoekers en voor technische hygiënezorg.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 31-12-2014
Algemene reserve	3.199	2.786
Bestemmingsreserves	6.730	6.919
Gerealiseerd resultaat	2.308	144
Totaal	12.237	9.849

Het verloop in 2015 staat in dit overzicht per reserve:

	Boekwaarde 31-12-2014	Toevoe- ging	Onttrek- king	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Algemene reserve	2.786	269	0	144	0	3.199
Reserve invoering basispakket JGZ	450	0	326	0	0	124
Reserve digitalisering tuberculosebestrijding plus	48	0	48	0	0	0
Reserve wachtgeld tuberculosebestrijding COA	285	0	0	0	0	285
Reserve exploitatie tuberculosescreening	819	0	0	0	0	819
Reserve huisvesting	5.317	285	100	0	0	5.502
Totaal	9.705	554	474	144	0	9.929

Algemene reserve

De GGD moet een financiële buffer hebben in de vorm van een algemene reserve om plotselinge en niet voorzienbare financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De hoogte en normering van deze reserve bepaalt het algemeen bestuur door de inschatting van de exploitatie- en balansrisico's en de mogelijkheid tot bijsturing (risicoanalyse). We muteren het exploitatiesaldo op de algemene reserve, met inachtneming van het voorstel voor de resultaatbestemming.

Het algemeen bestuur stelde in 2015 een norm voor de algemene reserve vast:

- een ondergrens van € 550.000 (1,75% van het basispakket) + € 750.000 (5,25% van de plustaken), totaal € 1,3 miljoen,
- een bovengrens van € 1.580.000 (5% van het basispakket) + € 2.820.000 (20% van de plustaken, totaal € 4,4 miljoen. Bedragen boven dit maximum gaan terug naar de gemeenten of worden via een voorstel door het algemeen bestuur ingevuld.

In 2015 is € 269.000 gedoteerd aan de algemene reserve, vanwege het beleid rond indexering van de gemeentelijke bijdrage. De GGD toetst gedurende een begrotingsjaar de vastgestelde indexering op basis van de actuele indexcijfers van de gemeente Tilburg. Als er dan een verschil is, doteren of onttrekken we dit aan de algemene reserve.

Reserve invoering basispakket JGZ

Deze reserve is ter financiering van de inhaalslag bij de 5-6 en 9-10 jarigen door de invoering van het nieuwe basispakket jeugdgezondheidszorg per 1 januari 2015. We haalden deze inhaalslag in 2015 niet volledig, zie daarover het jaarverslag paragraaf 1.2. De onttrekking bleef daardoor beperkt tot € 326.000. Het restant van € 124.000 benutten we in 2016 voor de afronding van deze inhaalslag.

Reserve digitalisering tuberculosebestrijding plus

Deze reserve is conform haar doel in overleg en instemming met het COA overgedragen aan GGD GHOR Nederland ter financiering van de vervanging van het landelijke TBC Plus systeem.

Reserve wachtgeld tuberculosebestrijding COA

De GGD had tot 2009 contracten met het COA voor de tuberculosebestrijding bij asielzoekers. Vanwege de onzekerheid over de toestroom van het aantal asielzoekers en de (de)centrale organisatie hiervoor stemde het COA in met een jaarlijks dotatie aan de reserve ter dekking van het risico van toekomstige wachtgeldverplichtingen bij beëindiging en/of wezenlijke verandering van de contracten. We onderzoeken in 2016 de noodzaak voor het aanhouden van deze reserve.

Reserve exploitatie tuberculose screening

Deze reserve is gevormd uit de exploitatieresultaten bij de screening op TBC van gedetineerden en is bedoeld voor financiering van toekomstige ontwikkelingen in de informatisering en automatisering. We schortten de geraamde onttrekking van € 161.000 een jaar op vanwege de liquidatie-uitkering van de Stichting GGDplus. Daardoor is de financiering van de exploitatie tot en met 2020 gewaarborgd.

Reserve huisvesting

De opbrengst van € 3,4 miljoen van het vroegere GGD-gebouw aan de Sint Teunislaan in 's-Hertogenbosch belegden we in een garantieproduct. Daarnaast kwam er een reserve huisvesting waaraan we jaarlijks € 100.000 onttrekken ter dekking van de hogere huisvestingskosten. De lagere huurkosten van het pand aan de Vogelstraat leidden daarnaast in 2015 tot een dotatie van € 285.000. Deze dotatie is nodig in afwachting van een nieuw huisvestingsplan voor de hoofdlocatie(s) en de daarbij horende financiering. Dit mede gelet op de huurverplichting tot en met 2019 voor het pand aan de Vogelstraat, de afschrijvingstermijnen voor de inrichting en de aflopende financiering uit de belegging van de opbrengst van het gebouw aan de Sint Theunislaan.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2015 staat in het overzicht hieronder:

	Boekwaarde 31-12-2014	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2015
Onderhoudsvoorziening	591	167	0	39	719
Voorziening huisvesting Oss	55	0	0	0	55
Voorziening CJG 's-Hertogenbosch	130	0	0	0	130
Mobiliteitsvoorziening personeel	754	221	84	509	382
Voorziening pensioenoverdracht	0	82	15	0	67
Voorziening btw-risico	0	511	50	0	461
Totaal	1.530	981	149	548	1.814

In de kolom Vrijval staan de bedragen die vrijvielen ten gunste van de rekening van baten en lasten. Alle toevoegingen en aanwendingen van de voorzieningen liepen via de exploitatie.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening is voor het gelijkmatig verdelen van de onderhoudsuitgaven over 20 jaar. Door het storten van een jaarlijks normbedrag blijven de fluctuaties in de uitgaven beperkt. Ook onttrekken we jaarlijks uit deze voorziening op basis van dit (geactualiseerd) onderhoudsplan. Deze planning geeft inzicht in de onderhoudsuitgaven 2015-2034.

Voor de kostenontwikkeling rekenen we met een vijfjaarlijks gemiddelde index van 1,92%.

Wanneer er nieuw beleid is voor de huisvesting van de hoofdlocaties stellen we een herzien onderhoudsplan op.

Voorziening huisvesting Oss

De GGD huurt een pand in Oss dat we geheel doorverhuren aan derden. In april 2017 stopt dit. Er zijn geen afspraken tussen de GGD en de onderhuurder om het pand dan weer in de oorspronkelijke staat te brengen. Hierdoor is er een financieel risico waarvoor we een voorziening troffen. Voor 2015 hoeven we geen onttrekkingen uit deze voorziening te doen.

Voorziening CJG 's-Hertogenbosch

Deze voorziening betreft de geliquideerde Stichting STOP waarvan de GGD vereffenaar is. De voorziening is gevormd uit de resterende middelen van die stichting, in verband met een wachtgeld-risico en het risico van nagekomen kosten. In 2015 waren er geen mutaties.

Mobiliteitsvoorziening personeel

Met diverse medewerkers maakten we in 2014 en 2015 maatwerkafspraken over externe mobiliteit. De kosten van lopende trajecten financieren we uit deze voorziening.

Hiervoor vond, conform de BBV-richtlijnen, een dotatie aan de voorziening plaats. Hierbij maken we per regeling een inschatting van de toekomstige kosten en deze actualiseren we jaarlijks.

Voorziening pensioenoverdracht

Bij de overgang van de jeugdgezondheidszorg van de 0- tot 4-jarigen kwamen we met de pensioenfondsen een collectieve waardeoverdracht overeen. De kosten zijn voor de GGD en voor de individuele medewerker.

Voor de pensioenfondsen is een dekkingsgraad vereist van 105% gedurende drie aaneengesloten kwartalen. Omdat hiervan nog geen sprake was, vond deze waardeoverdracht nog niet plaats. Gezien de ontwikkeling verwachten we in 2016 nog geen waardeoverdrachten. Daarom blijven we de kosten reserveren in een voorziening, die geactualiseerd is voor het personeelsbestand van eind 2015 resulterend in een vrijval van € 15.000.

Voorziening btw-risico

In het kader van de omzetbelasting is er een risico op naheffing door de Belastingdienst, afhankelijk van de vraag of diensten wel of niet btw-plichtig zijn. Om een beeld te krijgen van de risico's voerden we periodiek een steekproef uit op onze in- en verkoopfacturen en schakelden de externe fiscale expertise in. Voor 2015 kwantificeerden we ons btw-risico opnieuw op basis van steekproefresultaten en overleg met de Belastingdienst, dat deels nog loopt. Op basis van deze ramen wij het risico op € 461.000, resulterend in een vrijval van € 50.000 in 2015.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.128	1.745
Overlopende passiva	5.524	6.174
Totaal	8.652	7.919

De specificatie van de netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Banksaldi	1.181	151
Crediteuren	1.343	1.563
Overige schulden	604	31
Totaal	3.128	1.745

De GGD kent meerdere (sub)bankrekeningen die we gebruiken voor afdelingen en samenwerkingsverbanden zoals Hét Servicecentrum en de GHOR Brabant-Noord. De algemene bankrekening van de GGD is de hoofdbankrekening. Afoming van de hoofdbankrekening vanwege het (verplichte) schatkistbankieren leidt eind 2015 tot een negatief saldo op die rekening, waar positieve saldi tegenover staan op de subbankrekeningen.

De overige schulden betreffen rekening-courant verhoudingen vanuit Hét Servicecentrum en de GHOR Brabant-Noord met haar deelnemers. De stijging ten opzichte van 2014 komt voort uit een gewijzigde presentatie van Hét Servicecentrum en de GHOR Brabant-Noord in onze jaarrekening.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen behalve jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	5.365	5.669
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	159	505
Totaal	5.524	6.174

De hierboven genoemde verplichtingen betreffen hoofdzakelijk de volgende:

- af te dragen loonheffing, pensioenpremies en sociale lasten van € 1,94 miljoen;
- af te dragen omzetbelasting van € 46.000;
- reservering voor bovenwettelijk verlof van € 313.000;
- reservering voor overuren van € 59.000;
- facturen die we in 2016 ontvingen over begrotingsjaar 2015 van € 1,69 miljoen;
- te verrekenen subsidiebedragen van € 857.000;
- nog te betalen personeelsdeclaraties van € 83.000;
- nog te betalen minnelijke regelingen van € 311.000.

Bij de reservering voor bovenwettelijk verlof en overuren volgt de GGD de notitie *Het BBV & Arbeidskostengerelateerde verplichtingen* van de Commissie BBV. Deze notitie stelt dat we voor een overmatig verlofsaldo/spaarsaldo een financiële verplichting moeten opnemen als er geen voorspelbaar gelijkmatig kostenpatroon is. Het ons beleid om overmatig verlofsaldo/spaarsaldo te reduceren tot 0.

Langlopende financiële verplichtingen

De GGD heeft niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen. Hieronder een overzicht van de belangrijkste (huurovereenkomsten):

Locatie	Expiratie datum	Opzeg termijn minimaal	jaarhuur	< 1 jaar 2016	1-5 jaar t/m 2020	2017	> 5 jaar vanaf 01-01-2021	Totaal
Berghem	Onbepaald	3 Maanden	€ 2.222,20	€ 556	€ -	€ -	€ -	556
Berkel Enschoot	31-12-2021	1 jaar	€ 21.159,60	€ 21.160	€ 84.638	€ 21.160	€ -	126.958
Berlicum	31-12-2017	6 Maanden	€ 9.233,83	€ 9.234	€ 18.468	€ -	€ -	27.701
Boekel	Onbepaald	1 Jaar	€ 23.500,68	€ 23.501	€ -	€ -	€ -	23.501
Boxmeer	31-12-2016	1 Jaar	€ 56.929,56	€ 56.930	€ 56.930	€ -	€ -	113.859
Boxtel	Onbepaald	nmb	€ 18.600,09	€ 18.600	€ -	€ -	€ -	18.600
Cuijk, Zwaanstraat 7b	31-12-2021	1 jaar	€ 15.209,32	€ 15.209	€ 60.837	€ 15.209	€ -	91.256
Cuijk, Zwaanstraat 7i	15-6-2017	1 jaar	€ 5.495,76	€ 5.496	€ 2.519	€ -	€ -	8.015
Cuijk, Zwaanstraat 7z	31-12-2021	1 jaar	€ 4.078,80	€ 4.079	€ 16.315	€ 4.079	€ -	24.473
Diessen (kosten rechtstreeks voor gemeente per 1-3-2016)	nvt	nvt	€ 353,82	€ 354	€ -	€ -	€ -	354
Dongen	Onbepaald	1 Maand	€ 18.549,80	€ 1.546	€ -	€ -	€ -	1.546
Drunen	31-12-2019	1 Jaar	€ 30.037,49	€ 30.037	€ 90.112	€ -	€ -	120.150
Erp, beheerskosten	Onbepaald	nvt	€ 3.200,00	€ 3.200	€ -	€ -	€ -	3.200
Erp, huur Bambino	Onbepaald	1 maand	€ 2.640,00	€ 220	€ -	€ -	€ -	220
Erp, huur gemeente Veghel	1-8-2020	1 Jaar	€ 9.006,00	€ 9.006	€ 32.272	€ -	€ -	41.278
Geffen	31-3-2018	1 Jaar	€ 12.783,72	€ 12.784	€ 15.980	€ -	€ -	28.763
Gilze	11-5-2018	1 Jaar	€ 16.420,14	€ 16.420	€ 22.345	€ -	€ -	38.765
Gorile	31-10-2016	1 jaar	€ 24.717,42	€ 24.717	€ 20.598	€ -	€ -	45.315
Grave	1-7-2016	1 Jaar	€ 14.037,60	€ 14.038	€ 7.019	€ -	€ -	21.056
Haps (alle kosten gemeente Cuijk)	Onbepaald	3 Maanden	€ 9.972,07	€ 2.493	€ -	€ -	€ -	2.493
Heeswijk-Dinther (opgeheven per 1-5-2016)	1-5-2016	opgezegd	€ 21.974,64	€ 7.325	€ -	€ -	€ -	7.325
Helvoirt (nieuw contract 10 jr. per 1-7-2015)	1-7-2025	1 jaar	€ 14.080,00	€ 14.080	€ 56.320	€ 63.360	€ -	133.760
Heusden	Onbepaald	3 Maanden	€ 9.046,96	€ 2.262	€ -	€ -	€ -	2.262
Hilvarenbeek	20-10-2022	1 Jaar	€ 24.309,92	€ 24.310	€ 97.240	€ 45.925	€ -	167.475
Kaatsheuvel	31-3-2021	1 Jaar	€ 35.046,60	€ 35.047	€ 140.186	€ 8.762	€ -	183.995
Lith	Onbepaald	6 Weken	€ 17.013,15	€ 1.963	€ -	€ -	€ -	1.963
Loon op Zand (kosten voor gemeente)	Onbepaald	1 Jaar	€ 4.800,00	€ 4.800	€ -	€ -	€ -	4.800
Mill	31-12-2018	1 Jaar	€ 17.060,88	€ 17.061	€ 34.122	€ -	€ -	51.183
Moergestel	31-12-2017	1 Jaar	€ 20.554,42	€ 20.554	€ 20.554	€ -	€ -	41.109
Nistelrode	Onbepaald	6 Maanden	€ 17.993,44	€ 8.997	€ -	€ -	€ -	8.997
Nuland	Onbepaald	6 Maanden	€ 7.349,40	€ 3.675	€ -	€ -	€ -	3.675
Oss, Anton Jurgenshuis	30-9-2016	1 Jaar	€ 52.698,48	€ 52.698	€ 39.524	€ -	€ -	92.222
Oss, Anton Jurgenshuis	Onbepaald	2 Maanden	€ 5.857,92	€ 976	€ -	€ -	€ -	976
Oss, Kerkstraat	31-12-2015	1 Jaar	€ 11.547,51	€ 11.548	€ -	€ -	€ -	11.548
Oss, Leygraaf	30-9-2016	1 Jaar	€ 16.832,12	€ 16.832	€ 12.624	€ -	€ -	29.456
Oss, Raadhuisshof (OUD)	30-4-2017	13 Maanden	€ 143.647,84	€ 143.648	€ 47.883	€ -	€ -	191.530
Overloon (nieuwe locatie)	30-9-2025	1 Jaar	€ 28.855,92	€ 28.856	€ 115.424	€ 137.066	€ -	281.345
Ravenstein	Onbepaald	3 Maanden	€ 14.726,04	€ 3.682	€ -	€ -	€ -	3.682
Rijen	21-1-2019	1 Jaar	€ 20.715,24	€ 20.715	€ 42.611	€ -	€ -	63.326
Rosmalen, Groote Wielenlaan	30-6-2025	14 Maanden	€ 34.557,80	€ 34.558	€ 138.231	€ 155.510	€ -	328.299
Rosmalen, Hof van Hollantlaan	30-6-2020	2 maanden	€ 24.929,76	€ 24.930	€ 87.254	€ -	€ -	112.184
Schajik (huurcontract naar gemeente)	31-12-2014	opgezegd	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	-
Schijndel	1-2-2030	1 jaar	€ 17.464,16	€ 17.464	€ 69.857	€ 507.916	€ -	595.237
s-Hertogenbosch, Goeman Borgesiusstraat 20 via gemeente vanaf 1-6-2016	Onbepaald		€ 16.436,61	€ 16.437	€ -	€ -	€ -	16.437
s-Hertogenbosch, Groen van Prinstererlaan via Vivent	1-6-2016	1 Jaar	€ 9.937,10	€ 9.937	€ -	€ -	€ -	9.937
s-Hertogenbosch, Heltheuvelpassage serv.	Onbepaald	1 jaar	€ 10.620,00	€ 10.400	€ 18.585	€ -	€ -	28.985
s-Hertogenbosch, Heltheuvelpassage huur	30-9-2018	6 Maanden	€ 20.340,08	€ 20.340	€ 35.595	€ -	€ -	55.935
's-Hertogenbosch, Palmboomstraat	Onbepaald	6 Maanden	€ 22.713,00	€ 11.357	€ -	€ -	€ -	11.357
's-Hertogenbosch, Rompertcentrum	31-12-2017	1 Jaar	€ 33.934,16	€ 33.934	€ 33.934	€ -	€ -	67.868
's-Hertogenbosch, Vaaltweg	Onbepaald	6 Maanden	€ 37.723,16	€ 18.862	€ -	€ -	€ -	18.862
's-Hertogenbosch, Vogelstraat	31-12-2019	1 Jaar	€ 436.405,68	€ 436.406	€ 1.309.217	€ -	€ -	1.745.623
Sint Anthonis	Onbepaald	1 Jaar	€ 20.355,96	€ 20.356	€ -	€ -	€ -	20.356
Sint Michielsgestel	1-12-2019	1 Jaar	€ 34.401,72	€ 34.402	€ 100.338	€ -	€ -	134.740
Sint Oedenrode	Onbepaald	1 Jaar	€ 24.077,16	€ 24.077	€ -	€ -	€ -	24.077
Tilburg, Dalendreef	Onbepaald	6 Maanden	€ 42.229,44	€ 21.115	€ -	€ -	€ -	21.115
Tilburg, Dirigentenlaan	Onbepaald	1 Jaar	€ 39.451,88	€ 39.452	€ -	€ -	€ -	39.452
Tilburg, Dubbeldamstraat	31-12-2017	1 Jaar	€ 17.813,80	€ 17.814	€ 17.814	€ -	€ -	35.628
Tilburg, Hoefstraat	30-6-2018	6 Maanden	€ 23.514,96	€ 23.515	€ 35.272	€ -	€ -	58.787
Tilburg, Hoogvenestraat	31-12-2020	1 Jaar	€ 23.979,60	€ 23.980	€ 95.918	€ -	€ -	119.898
Tilburg, Pater van den Eisenplein	31-12-2017	1 Jaar	€ 26.206,89	€ 26.207	€ 26.207	€ -	€ -	52.414
Tilburg, Ringbaan West	Onbepaald	6 Maanden	€ 1.026.109,64	€ 513.055	€ -	€ -	€ -	513.055
Tilburg, Roelof Kranenburgplein (opgezegd per 1-2-2016)	Onbepaald	1 Jaar	€ 2.119,52	€ 2.120	€ -	€ -	€ -	2.120
Tilburg, Sinopelstraat 1 (kosten voor gemeente)	31-1-2021	1 jaar	€ 11.704,00	€ 10.729	€ 46.816	€ 10.729	€ -	68.273
Uden	Onbepaald	1 Jaar	€ 54.740,48	€ 54.740	€ -	€ -	€ -	54.740
Uden	31-12-2017	1 Jaar	€ 74.396,88	€ 74.397	€ 74.397	€ -	€ -	148.794
Veghel (Pantein)	Onbepaald	1 Jaar	€ 12.475,88	€ 12.476	€ -	€ -	€ -	12.476
Veghel (vd Ven)	31-8-2016	1 Jaar	€ 28.035,96	€ 28.036	€ 18.691	€ -	€ -	46.727
Vlijmen, Wijkgebouw	31-12-2017	1 Jaar	€ 40.701,92	€ 40.702	€ 40.702	€ -	€ -	81.404
Vught	31-12-2017	1 Jaar	€ 49.246,00	€ 49.246	€ 49.246	€ -	€ -	98.492
Waalwijk (Thebe, opgezegd per 31-12-2016)	Onbepaald	1 Jaar	€ 15.367,00	€ 15.367	€ -	€ -	€ -	15.367
Waalwijk (tweestedenziekenhuis)	31-3-2018	1 Jaar	€ 29.436,96	€ 29.437	€ 36.796	€ -	€ -	66.233
Waspik	30-11-2020	1 Jaar	€ 29.547,60	€ 29.548	€ 91.105	€ -	€ -	120.653
Zeeland (nieuwe locatie)	31-12-2019	1 jaar	€ 12.322,08	€ 12.322	€ 36.966	€ -	€ -	49.288
Totaal			€ 3.085.555,23	€ 2.426.319,97	€ 3.397.462,30	€ 969.715,23	€ -	6.793.497,51

4.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Belangrijke verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging krijgen een toelichting. Zoals al eerder vermeld namen we in de jaarrekeningcijfers 2015 de lasten en baten van HSC en de GHOR Brabant-Noord op in de cijfers, terwijl dit in de begroting 2015 nog niet gebeurde. Deze technische aanpassing verklaart bij een groot aantal posten een belangrijk deel van de afwijking.

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Baten	56.363	47.920	47.993	3.964
Lasten	53.975	48.181	48.254	2.216
Saldo	2.388	-261	-261	1.748
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	2.388	-261	-261	1.748
Toevoeging/onttrekking aan reserves	-80	261	261	105
Gerealiseerd resultaat	2.308	0	0	1.853

De specificatie van de post baten is als volgt:

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Gemeentelijke bijdrage	29.975	29.988	30.821	0
Rijksvaccinatieprogramma	1.611	1.740	1.740	-129
Reizigerszorg	1.596	1.431	1.431	65
Seksuele gezondheidszorg	3.990	1.837	1.837	0
Forensische geneeskunde	384	302	302	82
Infectieziektebestrijding	94	86	86	0
Tuberculosebestrijding	544	456	456	70
Technische hygiënezorg	238	250	250	0
Inspectie kinderopvang	1.331	1.464	1.464	-133
Onderzoek	171	51	51	120
Klantcontactcentrum	211	0	0	0
Publieke gezondheid asielzoekers	785	403	403	115
Externe vertrouwenspersoon	81	94	94	0
Gezondheidsbevordering en jeugdgezondheidszorg	7.160	4.042	3.282	3.125
Bijdrage Veiligheidsregio	2.158	2.580	2.580	0

Opleidingssubsidie	537	607	607	0
Huisvesting en facilitaire opbrengsten	952	1.870	1.870	0
Samenwerkingsverbanden	325	546	546	0
Overige opbrengsten	650	50	50	500
Vrijval voorziening	149	30	30	149
Financiële baten	82	93	93	0
Bijdragen HSC	3.338	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	56.363	47.920	47.993	3.964

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

Gemeentelijke bijdrage

We stelden de bijdrage voor het elektronisch kinddossier in 2015 bij aan de hand van de cijfers van het CBS. Deze wijziging staat in de beheersbegroting 2015 die het dagelijks bestuur in december 2014 vaststelde. Dit geeft een negatief effect ten opzichte van de begroting van € 13.000.

Rijksvaccinatieprogramma

Het aantal geboren kinderen was in 2015 lager dan geraamd. Omdat de meeste vaccinaties in de eerste twee levensjaren plaatsvinden, leidde dit tot veel minder vaccinaties. De financiering vindt plaats per vaccinatie en daarom is de omzet € 129.000 lager dan begroot. Vooralsnog achten wij dit incidenteel van karakter en is de raming in de begroting 2016 ongewijzigd ten opzichte van 2015.

Reizigerszorg

Na jaren van daling trok de markt in 2015 weer aan: er waren consulten en vaccinaties. Daarnaast was er in 2015 een piek in het vaccineren van beroepsgroepen. Per saldo een positief effect van € 165.000. Het structurele effect (ongeveer € 100.000) verwerkten we al in de begroting 2016.

Seksuele gezondheidszorg

De GGD Hart voor Brabant is de coördinerende GGD voor de subsidie seksuele gezondheid voor het verzorgingsgebied Zeeland en Brabant. Wij ontvangen het gehele subsidiebedrag en dragen zorg voor het doorstorten van gelden naar de andere GGD'en in het verzorgingsgebied. Bij de controle van de jaarrekening 2015 stelde de (nieuwe) accountant vast dat we als coördinerende GGD de hele subsidie als opbrengst en het doorstorten van gelden als kosten moeten verantwoorden. Daarom voerden we een budgetneutrale correctie uit van € 2,05 miljoen in de baten en lasten.

In 2015 wijzigden de subsidievoorwaarden, waarna ook de verdeling van de subsidiegelden tussen de GGD'en veranderde. Deze aanpassing heeft een positief effect voor de GGD Hart voor Brabant. Daarnaast ontvingen we extra subsidies voor specifieke doelgroepen en waren er andere opbrengsten. Het positieve effect van € 106.000 is structureel; we verwerkten het in de begroting 2016.

Forensische geneeskunde

In de begroting 2015 hielden we rekening met een lagere omzet vanwege de onzekerheid door de aanbesteding voor arrestantenzorg. Deze aanbesteding ging niet door en de politie verlengde het contract met de GGD tot de uitvoering van de aanbesteding. Daarom is de omzet € 82.000 hoger dan geraamd, vooralsnog met een incidenteel karakter.

Tuberculosebestrijding

In 2015 kocht de GGD West-Brabant personele inzet in bij de GGD Hart voor Brabant. Deze inzet was niet geraamd. Daarnaast zien we een toename van de inzet van de mobiele röntgenunit voor andere GGD'en. Per saldo een positief effect van € 70.000 met een incidenteel karakter.

Inspectie kinderopvang

Door ziekteverzuim realiseerden we niet de hele planning. We voerden de reguliere inspecties uit, maar geen aanvullende opdrachten. Dit leidde tot een lagere omzet van € 133.000 (incidenteel).

Onderzoek

In 2015 startten we met de uitvoering van de Monitor Jeugdhulp Hart van Brabant. De monitor loopt vier jaar, maar men gunt de opdracht per jaar en zij is dus niet structureel. Deze opdracht had in 2015 een positief effect van € 120.000.

Klantcontactcentrum

Het Klantcontactcentrum voert onder andere het werk uit voor het afsprakenbureau Reizigerszorg. De financiering liep tot 2015 via de Stichting GGDplus en daarna gingen de contracten naar de GGD Hart voor Brabant. In 2015 begrootten we dit nog onder opbrengsten samenwerkingsverbanden. Deze laten dan ook een daling zien ten opzichte van de begroting.

Publieke gezondheid asielzoekers

Het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) betaalt op basis van de bezetting van de opvanglocaties en de opbouw van de populatie. We stelden de begroting 2015 bij op basis van de toen gesignaleerde trend, maar de grote instroom van asielzoekers in 2015 leidde tot een stijging van € 382.000 aan opbrengsten. Gelet op de onzekerheden over het te verwachte aantal asielzoekers, de toekenning van een status en de doorstroom naar gemeenten, verhoogden we al in de begroting 2016 de raming tot € 670.000. De hogere COA-bijdrage in 2015 verwerkten we al tot een bedrag van € 267.000 structureel.

Gezondheidsbevordering en jeugdgezondheidszorg

In 2015 waren de opbrengsten € 3,1 miljoen hoger dan begroot. De verklaring:

- € 1,3 miljoen incidentele subsidies voor de invoering en innovatie in de Tilburgse Toegang;
 - € 0,5 miljoen incidentele subsidie Maatschappelijke dienstverlening van de gemeente Oss;
- De GGD betaalt als opdrachtnemer daarvan € 1,2 miljoen door naar de deelnemende partners. Resteert een hogere opbrengst van € 600.000 waarvoor we inzet leverden en de kosten verantwoordden (onder de personeelskosten).

- € 1,1 miljoen incidenteel hogere opbrengsten voor inzet in de wijkteams in Brabant-Noordoost, die we effectueerden na het opstellen van de begroting 2015;
- de resterende € 200.000 komt uit diverse kleinere plusopdrachten en subsidies.

Tegenover deze twee laatste opbrengsten staan ook hogere kosten van personele inzet.

In de begroting 2016 verwerkten we de geactualiseerde verwachting voor de hogere plusomzet waaronder die in Tilburg, Oss en Brabant-Noordoost. Het gaat hier dus om incidentele baten en lasten.

Bijdrage Veiligheidsregio Brabant-Noord

De bijdrage van deze Veiligheidsregio is voor de inzet van de GHOR Brabant-Noord, op basis van een overeenkomst *Kosten voor gemene rekening*. De bijdrage is direct afgeleid van de werkelijke kosten.

Huisvesting en facilitaire opbrengsten

De oorzaken van de lagere opbrengsten van € 918.000 zijn:

- een afname van de huuropbrengsten met € 137.000. Door het nieuwe basispakket JGZ is er een hogere bezetting op de locaties, die mogelijk is gemaakt door de doorverhuur aan derden te beëindigen. Deze afwijking is structureel en we verwerkten haar al in de begroting 2016.
- de al genoemde opname van baten en lasten HSC en GHOR Brabant-Noord, wat leidt tot € 758.000 lagere presentatie van de huuropbrengst.

Samenwerkingsverbanden

De contracten met andere GGD'en die tot 2015 afgesloten waren met de Stichting GGDplus, zijn met ingang van 2015 overgegaan naar het Klantcontactcentrum (€ 211.000). Maar dit verwerkten we niet in de begroting 2015 en het verklaart daarmee nagenoeg het verschil met de realisatie. Deze verschuiving verwerkten we al wel de begroting 2016.

Overige opbrengsten

Ten opzichte van de geraamde opbrengst in de begroting 2015 realiseren we een voordeel van € 600.000, vooral veroorzaakt door deze nagekomen opbrengsten (i = incidenteel, s = structureel):

- het aandeel in de liquidatie van de Stichting GGDplus	€ 140.000 i
- de afrekening van diverse subsidies en projecten uit het verleden	€ 296.000 i/s
- afrekening van de subsidie zorgopleidingen 2014	€ 50.000 i
- tbc-screeningen voorgaande jaren	€ 40.000 i/s
- afrekening van het RIVM 2013	<u>€ 20.000 i</u>
	€ 546.000

Overige:

- verzekerde zorg (vooral tbc-bestrijding)	€ 45.000 s
- vergoedingen vanuit het A&O-stagefonds	€ 20.000 i
- incidentele kostenbijdrage	€ 20.000 i
- overige	<u>€ 19.000 i</u>
	€ 104.000

De afwijkingen in de overige opbrengsten zijn divers en overwegend incidenteel. De structurele doorwerking zit al in de begroting 2016, door de stelpost overige opbrengsten te verhogen met € 100.000. Voor de opbrengsten verzekerde zorg namen we € 50.000 op.

Vrijval voorziening

Het betreft hier enkel de vrijval op de voorzieningen mobiliteit personeel, pensioen overdracht en btw. Voor een gedetailleerde uiteenzetting verwijzen we naar de toelichtingen op de balans.

Bijdragen HSC

De oorzaak van de afwijking van € 3,3 miljoen ligt volledig bij door de opname van HSC in de GGD.

De specificatie van de post lasten is als volgt:

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Salarissen / sociale lasten	31.034	28.300	28.300	1.200
Personeel derden	4.236	172	172	0
Overige personeelskosten	1.648	1.189	1.189	157
Kosten pubercontactmoment	0	925	925	0
Kapitaalslasten	1.418	1.200	1.200	-390
Huisvestingskosten	4.362	4.924	4.997	-172
Overige bedrijfskosten	10.889	6.014	6.014	1.200
Kosten Hét Servicecentrum	0	5.307	5.307	0
Dotatie voorzieningen	388	150	150	221
Gerealiseerd resultaat	53.975	48.181	48.254	2.216

Salarissen/sociale lasten - Personeel derden - Kosten pubercontactmoment

De posten salarissen en personeel derden betreffen helemaal de kosten van personele inzet. De post pubercontactmoment is voor de kosten van personele inzet en een regulier aandeel in de dekking van de indirecte kosten. Deze toerekening namen we abusievelijk niet mee in de begrotingswijziging 2015. In de begroting 2016 verwerkten we deze post wel goed.

Ten opzichte van de begroting 2015 is de overschrijding op deze posten € 5,9 miljoen. Weer verklaart de opname van HSC en de GHOR Brabant-Noord een groot deel van de afwijkingen. De oorzaak van de hogere lasten van € 5,9 miljoen ligt voor € 4,7 miljoen bij de kosten van HSC-medewerkers met een contract bij de GGD. Het restant van € 1,2 miljoen heeft de volgende incidentele oorzaken:

- personele inzet voor extra plustaken (hogere plusomzet);
- extra personele inzet voor het wegwerken van achterstanden;
- extra personele inzet vanwege de invoering van het nieuwe basispakket JGZ;
- hoewel het gemiddeld verzuimpercentage nagenoeg conform de begroting is, waren er in 2015 extra kosten nodig voor het opvangen van pieken in het verzuim.

De afwijkingen in personele kosten zijn incidenteel.

Overige personeelskosten

De overschrijding op de overige personeelskosten van € 459.000 heeft als voornaamste oorzaken:

- incidentele mobiliteitskosten voor 19 medewerkers die hun functie verliezen door bezuinigingen of overige aanpassingen: € 506.000, die we voor € 349.000 dekken uit een onttrekking aan de betreffende voorziening;
- de opname van de niet bij de GGD begrote HSC-kosten van € 225.000;
- de realisatie van € 65.000 bij de GHOR Brabant-Noord die niet op deze post begroot waren.

Kapitaalslasten

Hoewel de kapitaalslasten een overschrijding tonen van € 200.000 is dat een vertekend beeld. De oorzaken zijn:

- lagere kapitaalslasten van ongeveer € 325.000 door latere of doorgeschoven investeringen van de GGD (zie de toelichting op de balans/materiële vaste activa); lagere kapitaalslasten van ongeveer € 65.000 door latere of doorgeschoven investeringen van de GHOR Brabant-Noord;
- opname van HSC-kapitaalslasten van € 610.000, die niet in de GGD-begroting 2015 zaten.

Dit is een incidenteel voordeel omdat de investeringen alsnog plaatsvinden in 2016 en volgende jaren.

Huisvestingskosten

De oorzaken van het voordeel van € 562.000 zijn:

- lagere huurkosten van de hoofdlocatie in 's-Hertogenbosch (structureel voordeel € 285.000);
- lagere energiekosten door dalende prijzen en een zachte winter (incidenteel voordeel € 90.000);
- de opname van GHOR Brabant-Noord cijfers bij de GGD waardoor € 73.000 (structureel) wegvalt op de post huisvesting;
- lagere huurkosten GHOR Brabant-Noord van € 32.000 (structureel) door een foutieve raming in de GGD-begroting;
- diverse kleinere afwijkingen met per saldo een voordeel van € 82.000 (incidenteel).

Overige bedrijfskosten

De overschrijding van € 4,8 miljoen heeft voornamelijk betrekking op:

- € 1,2 miljoen hogere incidentele kosten vanwege gezamenlijke uitvoering van twee grote subsidies waarvoor de GGD opdrachtnemer was. Uitvoering vindt plaats met partners zoals GGZ, Novadic Kentron, MEE en IMW;
- € 1,6 miljoen hogere kosten door de opname van HSC en de GHOR Brabant-Noord;
- opname van de kosten van het doorstorten van SOA-subsidie naar andere GGD'en van € 2,05 miljoen.

Kosten Hét Servicecentrum

De oorzaak van de afwijking van € 5,3 miljoen ligt volledig bij de opname van HSC in de GGD.

Dotatie voorzieningen

Dit betreft de dotatie aan de voorziening groot onderhoud van € 167.000. Daarnaast is in 2015 als gevolg van minnelijke regelingen de voorziening personele mobiliteit € 221.000 hoger.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Toevoeging aan de reserves	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Waarvan structureel	Realisatie begrotingsjaar	Waarvan structureel
Reserve huisvesting	0	0	285	285
Totaal	0	0	285	285

De lagere huisvestingskosten van de GGD aan de Vogelstraat maken een jaarlijkse dotatie van mogelijk € 285.000 aan de reserve huisvesting. Deze dotatie is nodig in afwachting van een nieuw huisvestingsplan voor de hoofdlocatie(s) en het daarbij behorende financieringsplan.

Onttrekking aan de reserves	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Waarvan structureel	Realisatie begrotingsjaar	Waarvan structureel
Reserve tuberculosebestrijding screening	161	161	0	0
Reserve huisvesting	100	100	100	100
Totaal	261	261	100	100

Reserve tuberculosebestrijding screening

De tbc-exploitatie is momenteel niet sluitend. Ter dekking van het tekort ramen we jaarlijks een onttrekking aan de reserve. Als er na afloop van het begrotingsjaar een toereikend positief saldo is, stellen we voor om de onttrekking op te schorten.

Reserve huisvesting

Het vroegere GGD-gebouw aan de Sint Teunislaan in 's-Hertogenbosch is verkocht, waarna de GGD voor het pand aan de Vogelstraat aanzienlijk hogere huisvestingslasten betaalt. Ter compensatie van deze hogere lasten belegden we de opbrengst van € 3,40 miljoen van het vroegere GGD-gebouw aan de Sint Teunislaan in een garantieproduct. Gekoppeld aan dit garantieproduct vormden we een reserve huisvesting waaraan we jaarlijks € 100.000 onttrekken ter dekking van de hogere huisvestingskosten.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De GGD moet de bezoldiging van alle (ook externe) topfunctionarissen verantwoorden, ook als de norm niet is overschreden. Van de andere medewerkers is alleen een vermelding nodig bij overschrijding van de norm. Van topfunctionarissen moeten we ook de naam openbaar maken. Alle gegevens conform de WNT staan in deze tabel.

De GGD betaalde in 2015 geen bezoldigingen of uitkeringen die hij vanwege de WNT moet rapporteren. De berekening 2014 pasten we aan met een correctie voor vakantiegeld, UFO-afdracht en onbelaste declaraties.

Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector													
Naam / functie	Top-functio-naris	Dienst-betrek-king	Beloning	Beloning	Beloningen betaalbaar op termijn	Beloningen betaalbaar op termijn	Belastbare onkosten-vergoeding en	Belastbare onkosten-vergoeding en	Totaal bezoldiging	Totaal bezoldiging	Duur van het dienst-verband in het jaar	Omvang van het dienstverb and in het jaar	(Herreken de) WNT-norm
			€	€	€	€	€	€	€	€	in dagen	fte	€
			2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014			
Directie													
C.J.M.A. van Esch	ja	ja	124.279	37.230	15.397	6.757	-	-	139.676	43.987	365	1,0	178.000
A. van der Zijden*	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
*verloning vindt plaats via de GGD West-Brabant													
Dagelijks bestuur													
W. Hillenaar	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	26.700
R. van Rinsum	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
G. Snijders	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
P. Kagle	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
M. Hendrickx	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
H. Hoeksema	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
R. Peters	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
J. van den Brand	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
M. Immink	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
Algemeen bestuur													
H. Willems	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
W. Hendriks-van Haren	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
W. Hillenaar	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	26.700
J. van den Brand	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
G. Snijders	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
P. Kagle	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
B. Roks	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
W. Ligtenberg	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
H. Hoeksema	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
R. Peters	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
R. Aben-Bellemakers	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
J. Hendriks-van Kemenade	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
R. van Rinsum	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
H. Heuveling	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
H. Brekelmans	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
J. Glastra van Loon	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
M. Lestrade	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
P. Panis	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
A. van der Veen	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
M. Immink	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
A. Henisch	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
M. Mulder	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
M. Böhmer	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
P. Jonkergouw	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
E. van Daal	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
P. Smit	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
E. Witlox	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
A. van den Dungen	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
H. Kokke	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
M. Hendrickx	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
T. Vonk	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800
S. Heilboer	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.800

Rechtmatigheid

Bij kostenoverschrijdingen stelt de GGD het dagelijks bestuur daarvan in kennis via de bestuurs-rapportage. Daarnaast informeren we bij significante afwijkingen het algemeen bestuur tussentijds. Alle kostenoverschrijdingen in 2015 passen binnen het bestaande beleid en zijn gedekt uit direct gerelateerde opbrengsten.

Een controle van de inkoop laat zien dat een aantal uitgaven in 2015 hoger is dan de Europese drempelwaarde van € 207.000 (over vier jaren). In die zin is er sprake van een onrechtmatigheid. De accountant rapporteert over de omvang in zijn verslag van bevindingen. In 2015 was er intussen voor vier contracten een Europese aanbesteding, waardoor de uitgaven voor deze posten in 2016 weer rechtmatig zijn. De aanbesteding van de andere contracten staat in de aanbestedingskalender 2017 en 2018. Dit betekent dat we deze onrechtmatigheid niet kunnen oplossen in één jaar.

Dit alles heeft geen invloed op de getrouwheid van de jaarrekening van de GGD Hart voor Brabant.

5. SiSa-bijlage

Jaarlijks moeten we met een bijlage bij de jaarrekening verantwoording afleggen over de besteding van een aantal uitkeringen aan de verstrekkers van deze uitkeringen. Hieronder de kengetallen of bedragen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelt de exact in te vullen gegevens beschikbaar via haar website.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

VWS

H3

Seksualiteitscoördinatie en
hulpverlening +
aanvullende curatieve
SOA bestrijding

Subsidieregeling
publieke gezondheid

Gemeenten

Aantal consulten (jaar T)
seksualiteitshulpverlening in
het verzorgingsgebied.

Aantal gevonden SOA's (jaar
T) in het verzorgingsgebied

Aantal SOA-onderzoeken (jaar
T) in het verzorgingsgebied

Besteding (jaar T)

Stand Egalisatiereserve per
31 december (jaar T)

Aard controle D1
Indicatornummer: H3 / 01

Aard controle D1
Indicatornummer: H3 / 02

Aard controle D1
Indicatornummer: H3 / 03

Aard controle R
Indicatornummer: H3 / 04

Aard controle R
Indicatornummer: H3 / 05

15.126

3.631

15.126

Na de definitieve cijfers van het RIVM volgt er nog een erratum op deze paragraaf.

6. Resultaatbestemming

De jaarrekening 2015 sluit met een positief resultaat van € 2.307.971.

Gelet op de risicoanalyse 2015, uitvoering van de volledige jeugdmonitor in 2016 en de noodzaak tot fundamentele vernieuwing van de bedrijfsvoering, stellen wij de volgende resultaatbestemming voor:

- dotatie bestemmingsreserve individueel keuzebudget van € 1.042.000;
- dotatie reserve jeugdmonitor van € 107.000;
- dotatie reserve vernieuwing bedrijfsprocessen van € 1.000.000;
- dotatie algemene reserve van € 158.971.

Individueel keuzebudget

De gevolgen van het individueel keuzebudget (zie jaarverslag, bladzijde 18) leiden in 2016 tot eenmalige extra kosten van ongeveer € 1.042.000. Deze kosten zijn niet begroot en we stellen voor om ter dekking van deze onvermijdbare kosten een bestemmingsreserve te vormen.

Reserve individueel keuzebudget	
Doel	Dekking van eenmalige last door omzetting betalingsritme vakantietoelage
Looptijd	2016
Bandbreedte	n.v.t.
Criteria toevoegingen/onttrekkingen	- voeding met resultaat exploitatie 2015; - volledige onttrekking in 2016.

Jeugdmonitor

De GGD voert eenmaal per vier jaar een jeugdmonitor uit. We benaderen dan alle jeugdigen schriftelijk met een vragenlijst, analyseren de data en koppelen de resultaten terug naar de gemeenten.

De afgelopen jaren zagen we de respons op dergelijke enquêtes drastisch teruglopen. Daarom startten we in 2014 een landelijk traject om de jeugdmonitor anders vorm te geven, met de vragenlijsten via de scholen. Het doel is het verhogen van de respons: een hogere kwaliteit en meer efficiency.

In 2015 bleek deze aanpak nog niet haalbaar: het werven van scholen was daarbij het struikelblok.

Het lukte wel om voldoende scholen te werven om regionaal uitspraken te kunnen doen over de gezondheid van jeugdigen. De resultaten hiervan komen in 2016 beschikbaar.

Om toch aan de informatiebehoefte van de gemeenten te voldoen, maakte de GGD gemeentelijke analyses (over de schooljaren 2013/2014 en 2014/ 2015), gebaseerd op de JGZ-screeningslijsten van 13-14 jarigen. Enkele gemeenten vonden dit niet toereikend omdat kritische doelgroepen (15/16/17 jarigen) dan buiten beschouwing bleven. Daarom besloot het dagelijks bestuur in december 2015 dat de GGD begin 2016 alsnog een volledige jeugdmonitor uitvoert op de traditionele wijze (vragenlijst aan huis). We stellen voor om de middelen hiervoor (€ 107.000) over te hevelen naar 2016.

Reserve jeugdmonitor	
Doel	Overhevelen van middelen voor de heruitvoering van de jeugdmonitor
Looptijd	(alleen) 2016
Bandbreedte	n.v.t.
Criteria toevoegingen/onttrekkingen - voeding reserve jeugdmonitor met onbenutte middelen 2015.	

Vernieuwing bedrijfsprocessen

Interviews bij gemeenten en stakeholders leren dat zij de GGD ervaren als deskundig, betrouwbaar en onafhankelijk. Maar het mag ook vraaggerichter, vernieuwender én goedkoper.

Onderzoeken door externen (o.a. de nieuwe accountant) ondersteunen dit beeld: de GGD werkt volgens een verouderd bedrijfsmodel en is weinig transparant. Veel gebeurt nog handmatig in plaats van digitaal en een aantal bedrijfsprocessen is nog niet in control. Onze overhead moet lager, zodat ook onze tarieven (voor de plustaken) omlaag kunnen. Dit vraagt om een toekomstgericht managementcontrolesysteem, waarbij we de goede dingen anders doen en continue veranderen.

Investeren in vernieuwing

In onze begroting is ruimte voor innovatieve projecten, zie blz. 4. Maar ook onze bedrijfsprocessen vragen om vernieuwing. We willen naar processen die:

- dienstverlening op maat ondersteunen;
- bijdragen aan lagere kosten;
- de transparantie vergroten en de sturing versterken.

Dus: investeren in klantgerichtheid en maatwerk en naar meer marktconforme tarieven.

In 2016 stellen we een bedrijfsvoeringsplan op, in lijn met de beleidsvisie 2017-2021, om tot een toekomstbestendige GGD te komen. Een van de speerpunten is het investeren in ICT voor moderne bedrijfsprocessen, met de focus op vernieuwingen.

De structurele lasten financieren we uit de besparingen die dit oplevert. Voor de incidentele kosten – ontwikkeling en invoering – zijn er in de reguliere exploitatie geen financieringsmogelijkheden. Om deze vernieuwingsimpulsen toch te kunnen financieren, stellen we voor om een reserve vernieuwing bedrijfsprocessen in te stellen. Deze reserve zetten we dan in de komende jaren in voor verbeteringen en vernieuwingen die nodig zijn.

Reserve vernieuwing bedrijfsprocessen	
Doel	vernieuwing van de bedrijfsprocessen
Looptijd	2016-2021
Bandbreedte	n.v.t.
Criteria toevoegingen/onttrekkingen	- als de algemene reserve boven de ondergrensnorm zit; - voeding met eventuele incidentele positieve resultaten uit de jaarrekeningen 2016-2021, maximaal € 0,5 miljoen per jaar; - onttrekking in 2016-2021, op basis van een bestedingsplan.

Voor het bestedingsplan 2016 ramen wij het volgende:

1. *Digitale consultatie en begeleiding*
Hiermee kunnen we onze klanten alternatieven aanbieden voor de reguliere face to face consulten. Kosten: € 150.000.
2. *CRM-systeem voor relatiebeheer en klantenpanels*
Hiermee kunnen we klantprofielen opbouwen zodat we klanten beter kunnen helpen en hen kunnen benaderen voor bijvoorbeeld klantonderzoek en klantenpanels. Kosten: €150.000.
3. *Vernieuwing patiëntgerelateerde informatiesystemen*
Hiermee verbeteren we de inrichting en het beheer van de patiëntendossiers. Kosten € 100.000.
4. *Big data*
Hiermee kunnen we gezondheidsgegevens van burgers combineren met andere data-bronnen. Resultaat: meer detailinzicht per wijk/kern. Samen met partners zoals (grote) gemeenten, zorgverzekeraars en universiteiten onderzoeken we welke gegevens belangrijk zijn om te combineren en te delen. Kosten: € 200.000.
5. *Inrichten resultaatverantwoordelijke eenheden*
Het ontwikkelen en invoeren van een bedrijfsmatige besturingsfilosofie die klantoriëntatie, kosteneffectiviteit en ondernemerschap stimuleert. Zo kunnen we flexibel en adequaat acteren op de (gemeentelijke) vragen in het sociaal domein, lokaal en regionaal. Kosten € 150.000.
6. *Vervolg onderzoek flexibiliteit*
Het professionaliseren van de planning in onze primaire processen: de vraag van de klant koppelen met de inroostering van GGD-medewerkers, leidend tot efficiency van het primaire proces, een grotere klanttevredenheid en een lagere werkdruk. Kosten € 100.000.
7. Stelpost onvoorzien/ nader te bepalen € 150.000.

Algemene reserve

Na verwerking van deze voorstellen resteert van het positief exploitatiesaldo 2015 een onbestemd resultaat van € 158.971. Wij stellen het algemeen bestuur voor om deze middelen, conform vigerend beleid, te doteren aan de algemene reserve.